

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

7. Quis possit pro alio acceptare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

14. Item Lessius, & Sanchez limitant hanc universalem doctrinam ad casum, quo promissio, vel donatio facta est ab ipso promittente, vel donante, at vero quando commissio, seu mandata est, ut fieret ab aliquo nuntio, tunc non posse valide acceptari post mortem promittentis, vel donantis, quia mandatum datum nuntio statim spirat morte mandantis, atque adeo cum nihil remanet mandati, nihil post mortem acceptari valide poterit à promissario, vel donatario.

15. Sublimitant tandem iidem, se excipiunt à dicta limitatione, quando mandatum est ad pias causas. Primum, quia in favorem anime judicatur mandans voluisse, ut suum mandatum datum Nuntio perseveraret. Secundum, quia cum mandans in alia vita propensior sit ad opera pia, magis est iudicandus approbare mandatum illud.

16. Ego, ut ab hac sublimitatione incipiam, illam profecto approbo propter primam rationem dictam, non vero propter secundam.

Secunda enim ratio hæc est, quia in alia vita defunctus propensior est ad opera pia. Hoc dictum absolute non placet, tum quia forte defunctus est damnatus in gehennam, tum quia, esto, sit in gloriam, tamen ejus approbatio nihil prodest ad rem nostram; Cum enim defunctus amittat omne dominium rerum temporalium, ejus approbatio post mortem nihil juris transferre poterit.

17. Limitatio autem illa, quam Lessius, alique tradiderunt. 14. puta, spirare mandatum datum Nuntio à promittente, vel donante, non ulquequaque ardet; licet enim spirare probabile sit, unde invalide acceptari; tamen probabile etiam judico, non expirare in casu nostro promissionis, seu donationis liberalis, quia mandatum favorabile, cum sit gratia facta, non expirat morte mandantis. Ita sustinet S. v. Don. 21. & v. Mandat. 2. & in simili Diana, p. 8. r. 6. ref. 95. & ego L. 8. in Decret. r. 4. §. 5. n. 11. dixi. Ster igitur, siue promissio, vel donatio facta sit ab ipso promittente, vel donante, siue mediante Nuntio, semper posse post ejus mortem valide acceptari.

18. Denique non posse heredes promittentis, seu donantis revocare promissionem, seu donationem à defuncto factam, & ab ipso ante acceptance non revocari, manifestè sequitur ex data doctrina, cum jus revocandi non transeat ad heredes, & sic docent apud Merollam t. 1. c. 2. d. 2. n. 89. Bartol. Clarus, alique. Imò ejusmodi promissionem transire in legatum omnino ex iustitia tradendum promissario, dicitur in tract. de Testam.

Acceptatio Promissarii, & Donarii tacentis.

19. Requiritur septimò ab aliquibus, ut acceptatio fiat expressè. Sed certè etiam tacite fieri valde per silentium potest; In contractibus enim lucrativis, ut est ille, de quo loquimur, silentium regulariter arguit acceptance; Si enim ego tibi offeram centum, v. g. aureos, & tu id à me audiens, taces, approbare, & acceptare convinceris. Ita Sanchez l. 1. mar. d. 6. n. 11. alique, quibus adde multos citatos, & exceptos à Diana, p. 8. r. 6. ref. 106. sub finem.

Ratio est, quia in re sibi utili, & ex qua non nisi commodum sequitur, maximè valet ea juris regula: Qui tacet consentire videtur.

20. Dixi (regulariter) fateor enim posse non raro silentium oriri ex verecundia, ne offendatur, qui offert, si non acceptem, immò, aliquando ex re ipsa oblata oriri potest, ut silentium potius ostendat rem despici, quam acceptari, ut, quando tam est vilis vel parva, vel me indigna res promissa, ut silentium illud sit, potius exprobratio, quam approbatio: id quod certè ex adjunctis erit à prudenti viro colligendum.

§. VII. Quisnam possit pro alio absente legitime acceptare, seu (quod idem nunc est, quod duo loquimur in conscientia) stipulari?

1. Premittendum est primum, te iterum, iterumque esse moriendum de eo, quod nimis sæpe monuimus, nimirum nos loqui de contractibus lucrativis, id est, de promissione, vel donatione liberalibus, non in contractibus onerosis, cum x utraque parte inducatur gratiam, certum est, semper adesse debere consentum utriusque, puta promittentis, & promissarii, idque saltem per legitimum Procuratorem; tunc enim jam in Procuratore ipse Principalis consentit, ut habetur expressè in jure, Instit. Instit. §. Siquis alteri, & Doctoribus, ut Mol. d. 264 §. Quidò quando, Merolla t. 1. d. 1. c. 2. n. 866. Sanchez l. 1. mar. d. 7. num. 12. Diana p. 8. r. 6. ref. 93. & seq. multos citans.

2. Premittendum secundò, valde pro re, de qua agimus, differre, si promissio, vel donatio facta absenti, dirigatur præsentis, & si dirigatur absenti. Nam, si adente, v. g. Petro, sic dicam: Promitto, vel dono equum Petro, atque hanc promissionem, seu donationem acceptet nomine Petri aliquis præsens, quicunque ille sit (etiamsi sit Tutor, vel Curator absents Petri, & etiamsi sit donatio in causam piam, ut contra aliquos docet Sanchez, l. 1. num. 10. & apud Dianam loc. cit. ref. 96.) nihil operabitur ejusmodi acceptatio, estque perinde, ac si nulla profus fuisset, unde eam ego, potero revocare ante absents acceptance. Ratio est, quia cum per hunc modum nulla ratione contrahatur cum præsentis, sed solum cum absente, hujus consensus est expectandus. Excipe, nisi ille præsens fuisset à Petro ad hanc acceptance facienda expressè deputatus: valeret enim tunc acceptatio, quia tunc Petrus dicitur præsens in alio, ut in simili dixi num. 11.

3. At verò si sic dicas: Promitto, vel dono tibi Antonio præsentis equum pro Petro absente: & Antonius acceptet, tunc enim verò rationabilis quæstio esse potest, an valeat præsentis acceptatio. De priorè igitur modo hic non est agendum, quia, ut dictum est, nihil ea operator, ut cum multis notat Merolla, l. 2. citans Bal. Isidorum Tuschum, Covarr. Sanchez, aliosque, agendum verò est de posteriore, ac decernendum, an illa acceptatio semper sit legitima, & consequenter valida.

4. Sed quæres antea, si verba, nec dirigantur ad absentem, nec ad præsentem, ut, si præsentem Antonio acceptante, dicas: Promitto, me daturum equum Petro, sensusne erit: Promitto, me daturum ipsi Petro equum, an: Promitto Antonio præsentis, me daturum equum Petro absenti?

Respondeo, Merolla, loc. cit. num. 868. citans Sanchez, aliosque, ait sensum esse hoc secundo modo, atque adeo aliquid operari ejusmodi acceptance posse, quia omnes leges clamant, in dubio cum sensum esse eligendum, qui faver actui, ut scilicet actus sit validus.

5. Verum, Bartolus, alique ab eodem Merolla citati, sed non recepti, censent, sensum esse primo modo, atque, adeo, nec valere, nec aliquid operari, quia ea verba, dum nullo modo diriguntur ad præsentem, promissio convincitur facta solum absenti.

6. Ego Bartolum sequor, tum propter rationem jam dictam, tum quia, si omnibus expensis, res adhuc versatur in dubio, cum dubitetur, an ad sit vera, & obligatoria promissio, melior est conditio possidentis suam rem, suamque libertatem, à qua ipsum dimovere non potes, nisi certam probes affuisse acceptance, quam certam adesse in casu dubio, ostendere non vales, quia sic, casus dubius non esset.

7. Hac expedita quæstionculâ, ut regrediamur ad promissionem directâ à præsentis, sed factam absenti. Dico,

G g tunc

tum solum valere presentis acceptationem, quando presentis acceptare pro alio absente legitime potest. Ratio est manifesta, quia, si presentis non est legitimus promissarii Procurator, nihil nomine promissarii acquirere potest, ergo nihil operabitur, acceptando.

8. Sed ecce difficultas: Ecquando nam ita res se habebit, ut valeat acceptatio presentis pro absente? Profecto id cognoscemus, si hic asseramus, Primum, eos, qui certo possunt pro absente acceptare. Secundum, eos, qui certo non possunt. Tertium, eos, qui sub controversia.

Quisnam pro alio absente potest legitime acceptare Promissionem?

9. Præter illum, quem modò diximus, cui ab absente expresse mandatum est, ut loco sui promissionem acceptet. Primum, potest quilibet pro alio absente legitime, ac propterea valide acceptare, seu stipulari, quando, & quatenus sua interest ejusmodi acceptatio. Sed profecto id non tam acceptare pro alio, quam pro se.

10. Secundum, Pater pro Filio familias, hoc est, pro filio existente sub ejus potestate.

11. Tertium, filius familias pro Patre.

12. Quartum, Monachus pro Monasterio.

13. Quintum, servus, hoc est, Mancipium pro Domino, mancipium (Dixi) nam servus, qui est famulus, non ita, ut dicam mox n. 20.

14. Sextum, Tutor, ut etiam ex probabiliori sententia curator, quia succedunt loco Patris.

15. Septimum, Quilibet pro muliere ob favorem dotis, immò ob donationem propter Nuptias.

16. Octavum, Quilibet pro causa pia: pia enim causæ eundem favorem habent, quam habet dos. Lege Dian. p. 8. r. 6. ref. 96.

17. Nonum, Personæ publicæ, hoc est, Magistratus, seu Iudex pro subditis; Prælati item, & Rectores pro propriis Ecclesiis, Universitas pro singulis ex Universitate, hi enim omnes possunt promissionem, vel donationem ipsi directam legitime acceptare pro suis, quamvis absentibus.

18. Ratio autem, quod prædicti acceptare pro aliis possunt, est, vel, quia propter bonum commune, ita statutum est à Legibus, vel, quia non raro dictæ acceptationes redundant in bonum presentis, atque adeo ad eam acceptationem presentis. Ejusmodi est, quando acceptat Pater pro Filio, Prælati pro Ecclesia, &c. Bonum enim filii, & Ecclesiæ est bonum Patris, & Prælati. Verum, hæc minutius tractata, atque probata lege apud Sanchez, lib. 1. matrim. d. 7. Meroll. tom. 1. d. 1. c. 2. n. 871. Tuschum tom. 7. lect. 5. concl. 703. aliisque, & quoad pias causas Tiraquell. de Priv. caus. pia. Privil. 114. quod autem ad personas publicas, & patrem, filiumque, lege Mantican, tom. 2. de tacit. convent. tit. 25. & 27. Molinam, aliisque citatos.

Quisnam legitime acceptare pro aliis certo non potest?

19. II omnes extranei, qui nullum titulum habent acceptandi pro aliis, quod invalidè acceptent, jam patet ex dictis. Illi igitur hic numerabuntur, in quibus quamvis appareat aliquis titulus sufficiens, tamen re vera non est.

20. Primum igitur famulus conductus ad serviendum (cum non ex toto, sed ex parte subdatur hero) pro ipso stipulari legitime nequit.

21. Secundum: Discipulus nequit pro Magistro, idque propter eandem rationem. Unde sequitur, quod nec, contra, Magister pro Discipulo.

22. Tertium, nec filius emancipatus, id est, existens sui juris pro Patre, quia quando est emancipatus, non est sub Patris potestate.

23. Quartum, nec idem filius, sive emancipatus, sive non, acceptare potest pro Matre, quia filius non est sub potestate Matris, sed solum Patris.

24. Quintum, nec Frater pro Fratre.

25. Adverte, aliquando per accidentem posse fieri stipulati pro dictis. Quando scilicet, ut supra dictum est, interest stipulatio. Nam propterea, in materia Familiae Emphyteuticæ, in usufructu, si quando prædicta stipulatio se aliquod utile proximè spectaturum potestum accepit pro illis.

Pro quibuscumque contrahitur, posse pro aliis stipulari

26. Controvertitur primum: An Pater possit pro filio emancipato, id est, pro filio sui juris acceptare promissionem, & donationes ad ipsum directas, sed absentem factas (ut semper hic loquimur) Negat Sanchez d. 1. c. 7. n. 7. cum Bartolo & Baldo. Negat Merolla loc. cit. n. 880. asserens, & ipse Baldo. propter aliosque, Vtrumque probabile.

27. Controvertitur secundum: An Mater possit pro filio stipulari? Affirmat Sanchez loc. cit. n. 7. cum aliis, si filius sit emancipatus. Negat, tum pro emancipatis, tum pro non emancipatis, Merolla l. c. n. 881. qui tamen mater id, quod ego modò universatim dixi, posse scilicet materem pro filiis stipulari in materia Fidei, vel Emphyteuticæ, quia tunc stipulatio proximè futura est utilis, ratione utilis domini. Vtrique sententia probabilis quomodo est.

28. Controvertitur tertium: An Notarius, qui videtur esse persona publica possit stipulari, seu acceptare promissiones, & donationes ad ipsum directas, sed absentem factas (ut semper hic loquimur) Negat Sanchez d. 1. c. 7. n. 11. cum multis, quos ipse citat, quos videt Castropal. de Inst. com. d. 2. p. 5. n. 6 & 9. Affirmat communiter Merolla l. c. n. 886. & Diana p. 8. r. 1. 6. ref. 99. Vtrumque simili modo probabile. Sequere id, quod ubi magis arripserit. Mihi quidem arripit sententia Sanchez, quia Notarius non est persona publica potestatem aliquam habens in Civibus, sed solum est publica, quia fidem publicam facit de his, quæ ipse, ut Notarius testitur.

29. Illud fateor cum ipsè Sanchez, & Castropal. ibid. Notarium stipulari posse pro absentibus, quod ea, quæ ad judicia pertinent, & à Partibus assertorum iudicium conceditur à legibus propter bonum publicum quod per judicia dirigitur, non verò conceditur extra iudicium. Hæc, quæ pro foro conscientie, sunt pro utraque parte probabilis, satis sit, sic summam retulisse.

Ex data doctrina de Acceptatione quatuor casus deciduntur.

PRIMVS CASVS.

An semper duplici Promissione correspondere debeat duplex Acceptatio?

30. Titius promittit, vel donat, non sequuta traditione Caio prædium, hac conditione, ut post eundem Caio mortem prædium transeat ad Scium. Acceptavit Caio, sed postea Titius vult revocare illam conditionem in favorem Scii factam, idque antequam ipse Scius acceptaret, licitène potest, & validè?

31. Respondent aliqui apud Sanchez, lib. 1. conf. 5. d. 1. non posse, sed posse, idem Sanchez & Delug. d. 23. de Inst. n. 85. meritò responder. Ratio est, quia in hoc casu duplex involvitur donatio; Altera facta Caio, quæ iam est irrevocabilis, quia acceptata; Altera facta Scio, quæ, quia nondum est acceptata, revocabilis est. Idcirco dic, quomodo ejusmodi donatio iurata fuerit, quod constat ex dictis à nobis supra, c. 7. s. 1. n. 8. quodque etiam docet ibid. Delugo, licet neget ibidem Sanchez.

32. Quod dictum est de promissione, seu donatione, ante rei promissæ traditionem, potest etiam queri de donatione, sequuta iam traditione, an scilicet si donator, & tradidisti equum, v. g. Petro, ea conditione, ut post annum tradat illum Paulo, an inquam, antequam Paulus acceptet, possit eam donationem Paulo factam revocare? Et respondeo, posse, propter eandem rationem. Lege Dianam p. 8. r. 6. ref. 103.

SECUN

SECUNDVS CASVS.

Ubi Acceptatio unius proste alteri, ratione connexionis rei promissa.

33. Promitto Petro absenti centum aureos, in quibus decem promitto tibi presenti. Inquiri, si tu, qui nullum mandatum habes à Petro, ut pro illo acceptes, acceptes tuos decem: Inquiri, inquam, an possim revocare promissionem factam Petro, quoad nonaginta, quos nondum ipse Petrus acceptavit.

34. Respondeo, posse propter eandem rationem in primo casu dictam. Excipe, nisi tua interfit, ut Petrus illa centum habeat, ut si, v.g. eo mortuo, ad te, tuusque hæredes ea pertineant, vel, si tu ea decem habere non possis, nisi habeat Petrus sua nonaginta, quod certe evenire posset, si promissio esset, v.g. ut ex vase argenteo promissio, & vendito à Petro, tua decem deberet tibi Petrus numerare.

TERTIVS CASVS.

Res pluribus promissa, & ab iisdem acceptata cui attribueda?

35. Si eandem rem promittas successivè duobus, tribus, &c. iis legitimè acceptantibus, primo tradere eam debes, etiam si juraveris tradere secundo, vel tertio. Ratio est, quia promissio facta secundo, vel tertio illicita est, posita promissione facta primo. Iuramentum autem non est vinculum iniquitatis.

36. Non sic, si cum promiseris primo rem, illamque ipsi non tradideris, promittas deinde secundo, & huic eam tradideris; quamvis enim tu sic peccaveris (ad quod obligaris, dicam infra, cap. 2. de donat. §. 2. n. 1. tamen, quia per traditionem secundus rem facit suam, ipsius erit, & hic multum valet illud vulgatum Iuris: *Multa facta tenent, quamvis fieri prohibeantur.* Ita Azor. p. 3. l. 1. c. 4. de Promissione, §. 17. & ita nos lib. 3. in dec. c. 3. §. 5. a. n. 7.

QUARTVS CASVS.

Pereunte re promissa, quid debeatur Promissario, qui jam accepit?

37. Id explicabitur planius, si sic figures hunc casum: Titius promittit Caio unam ovem ex duabus, vel tribus, vel centum, quas habet, ad electionem ejusdem Caii. Ante electionem verò altera ex illis duabus, vel plures ex illis centum periit sine Titii culpa. Inquiri an nihilominus Titius debeat dare ovem unam ex illis, quæ superstitiores sunt?

38. Respondeo: Rectè inquiris (ante electionem) nam post electionem à Caio factam certum est, te ad nihil obligari, quia tunc, sicuti post electionem illa electa Caio debetur, ita ipsi pereat, congruum est. Rectè item notasti (sine Titii culpa) Si enim ejus culpa periit, seu periit, debet sane superstitem dare, vel omnibus pereuntibus, pretio compensare: id enim damnicatio ex culpa Titii facta, omnino exposcit. In casu ergo proposito distinguendum est: Si enim una, vel aliquot periit sine culpa Titii, idque ante electionem Caii (remanente altera, vel aliis) obligatur Titius ex iis, quæ superstitiores vivunt, tradere, etiam si illa, seu illæ, quæ periit, fuerint viliores. Ita Bonacina, d. 3. de contr. g. 12. p. 2. num. 17. quia nondum facta electione, illæ oves Titio periit, & Caius non est defraudandus de re ipsi promissa. Azor. apud Bonac. cit. tamen benignius loquitur, dicens, sufficere, si Titius donet valorem ejus, quæ sine ipsius culpa periit, & pari modo Turrianus apud eundem Bonac. dicens, promissorem satisfacere, tradendo similem illi quæ periit, dam similem invenire potest. Si verò omnes periit, tunc ad nihil debet obligari Titius, nec mirum, quia sine culpa deficit materia tota promissionis.

Pars III.

39. Quando autem tum hic, tum alibi dicimus, adesse obligationem, semper, intellige de illa obligatione, quam ejusmodi promissio inducit, sive ex fidelitate, sive ex justitia, sive ex alio capite, juxta superius explicata.

CAPVT VIII.

De illis ultimis verbis Descriptionis Promissionis (in cujus utilitatem res faciendæ est)

Hæc satis sunt explicata per occasionem in superioribus, & præsertim cap. 7. §. 4.

CAPVT IX.

Quando, & quatenus Obligatio Promissionis, vel est nulla, vel cessat.

1. Absoluta tractatione de natura, & conditionibus promissionis, ea duo breviter sunt judicanda, quæ in præsentis titulo proponuntur.

2. Quoad prius ergo, Regula generalis est Promissionem, & donationem ante traditionem, esse invalidam nullamque parere obligationem, quando, vel primò est de re illicita, vel secundò, quando ex ejus observatione daretur occasio peccandi, vel tertio, quando ex jure positivo, irrita, quæ partim dicta sunt, cum egimus de juramento, lib. 3. in Decalog. cap. 7. §. 2. & voto ibidem, cap. 13. a. n. 9. partim ex dictis, & dicendis facile colligi possunt.

3. Quoad posterius: Promissionis obligatio orta, sive ex fidelitate, sive ex justitia, modo superius explicata, cessat. Primò, ut ibidem dictum est, remissione promissarii. Secundò, ut etiam dictum est ibid. cessatione finis principalis promittendi. Tertio, (quod, & ibid. explicui) quando res promissa mutata est sine promittentis culpa, in illicitam, in impossibilem, in inutilem. Quarto, quando circumstantiæ sunt notabiliter mutatae, quod & lib. 3. in Decalog. cap. 3. §. 4. num. 5. etiam explicuimus. Quintò, denique ex illis iisdem causis, ob quas revocari potest donatio, de qua re dicam in tractat. de donat. cap. 6.

4. Interdum autem obligationem solum suspendi, quia forte solum ad tempus res à promissario remissa sit, vel mutata, res est per se manifesta. Ut etiam manifestum est, solam partem esse tradendam, quando res promissa est dividua, cessare autem obligationem tradendi partem ineptam, ut etiam superius indicatum est, & dicemus iterum, cum de don.

5. Ex dictis cum Onate, l. 2. tr. 9. d. 29. sect. 11. a. n. 155. Mol. d. 272. n. 2. Less. l. 2. c. 18. d. 10. Diana p. 8. tr. 6. ref. 105. aliisque, colligi sequentia. Primò, si promissisti gladium ei, qui deinde in amentiam incidit, non obligaris, imò, nec debes promissum servare, quia illi gladius esset damni causa. Adverto, si tibi usui esse debet gladius, ejus pretium Domino deberi, & semper teneri te, vel servare illum ei in aliud tempus, vel tradere illum, vel jus pretium Curatori: nam per amentiam is non amisit jus ad rem sibi promissam.

6. Secundò, si duo sibi invicem aliquid promiserunt, sive colligatæ fuissent promissiones in unum contractum, qui solet esse hic: *Hoc tibi liberaliter promitto, & in pari modo hoc mihi liberaliter promittis*, sive non colligatæ, sic: *Ego promitto hoc tibi, sed tu sine memoria istius meam promissionem aliquid promittis*. Si inquam, sic mutuo sibi, duo promiserint, si alter non impleat, nec tenetur alter, quia hæc justa causa censetur, ut te revocante tuam promissionem, ego meam revocem: sic Mol. l. c. n. 10. quicquid dicat Navarr. in summ. c. 18. n. 7.

G g 2

7. Tertio,